

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Lumina lumii

(ch). Mântuitorul s'a numit pe Sine, „lumina lumii“: și este de fapt. Căci El nu este numai în Sine „strălucirea Tatălui“, ci și în raport cu noi, cu lumea, fiindcă ne-a luminat cu revelație adusă de El, ne-a luminat cu sfințenia vieții sale, ne-a luminat adevărind în El și împlinind profețiile, ne-a luminat perfecționând legea morală cu un spirit nou și ne-a luminat realizând elementul figurat al riturilor vechi prin jertfa repetată a unei liturghii noue.

Acelaș Mântuitor, însă, după ce a investit pe Apostoli cu imensa comoară pe care o adusese și după ce i-a îmbrăcat cu putere de sus, le-a dat și numele său, zicându-le: „voi sunteți lumina lumii“. Iar biserica Lui, care are în cele sfinte știința și simțul de apreciere a Intemeietorului ei a numit pe SS. Părinți dela cele șase prime Concilii ecumenice, precum și pe alți sfinți ierarhi separat sărbătorii în cursul anului, cu acelaș nume: lumina lumii.

Dumineca a cincea după Rusalii, este deci mai întâi a ierarhilor și, prin participare, a preoților, căci aceștia toți, din oficiu, așa sunt aleși și spre aceasta sunt puși, nu sub acoperământ ci în sfeșnic, ca să lumineze tuturor prin știința și prin viața lor.

Din mila lui Dumnezeu am avut și noi ierarhi cari au luminat în jurul lor atât prin știință cât și prin sfințenia vieții. Bun e Domnul și avem toată nădejdea că nu ne va lipsi nici în viitor de acest fel de stâlpi ai dreptei credințe. Totuși, pentru moment suntem orfanți: cine ne va lumina?

În cazuri de acestea și mai ales când se întâmplă să fie în vremuri așa de grele, pare că toată sarcina revine asupra acelor cari sunt chemați să participe din această prerogativă divină a luminării oamenilor: preoților, și încă în dublu sens: de o parte acum, mai mult ca altădată trebuie să răsune în inima lor cuvântul Mântuitorului: așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri. Iar de altă parte tot ei să facă pe credincioși să preamărească intenționat pe Dumnezeu cu multă statornicie și căldură ca să ne dea cât mai în grabă un mire cu viață nepătată și vrednic în sfeșnicul sfânt și înalt al Bisericii noastre, de unde să lumineze tuturor.

E supremul timp de a nu ne încredința în această chestiune folosinței omeniești, ci de a sili pe Dumnezeu să intervină singur.

Când Patria ne cheamă...

(+). Sunt grele vremurile prin cari trecem. Dar sunt mărețe, pentru că sunt vremuri de epopee națională și creștină. Cer jertfe peste jertfe, cari trebuiesc aduse toate, până la suprema jertfă: viața. Și nu ne indoim o clipă că vor fi aduse toate, până la sfârșit. Până la biruința la care ne îndreptățește trecutul nostru de neam martirizat dealungul atâtor veacuri de obidă, ca și sufletul nostru senin, cinstit, demn, drept și duios, de autohtoni înfrățiți cu glia în care ne zac părinții de părinți; cu codrul și apele, cu munții și cu tot ce ființează în cuprinsul hotarelor străbune.

Suntem Români și creștini. Și sub un raport, și sub altul, am fost căliți în focul tuturor pătimirilor. Și am răsbit mereu, în ciuda tuturor vrășmașilor. Năpădiți de barbari, jăcmăniți de păgâni, impilați și dincoace și dincolo de Carpați de-o puzderie de stăpâni aduși de vânt, ne-am pășirat ființa etnică și nădejdea în ziua învierii noastre. Care ne-a sclipit pușintel, pentruca iarăși să se facă noapte.

Nestrămutată ne este însă credința că e cea din urmă noapte pentru neamul nostru. Negurile au și început să se destrame și desprindem, la orizont, zorile cari mijesc deja. Oștirea noastră e în luptă cu cea mai strașnică din puterile întunecului ce ne împrejmuesc. Va fi fugărită cu ajutorul Celui de sus, de pe meleagurile noastre. Și pădurile, ca și țarinele, scăpate de urgia cutropitorului, o să rădă iarăși în soare ca pe vremea vovezilor români de odinioară, în vreme ce sângele eroilor de azi va stropi și va îngreșa și el țărna sfințită de trupul vitejilor războinici de altădată.

Acum ori niciodată: trebuie să cucerim tot ce avem de cucerit. În slujba acestui ideal sublim caută să punem toate energiile sufletelor și a brațelor noastre. Cărcotașii și cobiiile să piară dintre noi. Asemenea și nevolnicii îngrijați mai presus de toate de păcatoasa-le piele și agoniseală. Când un neam e angajat în luptă titanică, de sfârșitul căreia îi atârână pe veacuri soarta, orice micime de suflet trebuie să dispară. Și dacă totuși, undeva și cumva, iasă la iveală, trebuie strivită numaidecât. Cruțarea, în cazuri de acestea, este o păcătoșenie criminală.

Cei buni și curați; „cei cu inimă română“, să-și deie mâna și să lucreze în frăție și lăpădând dela ei tot ce-i egoism și interes particular. Neamul și cauza lui sfântă să fie mai presus de orice preocupare. Toate amărăciunile trecutului trebuiesc uitate. Asta chiar și pentru cazul că am fi fost cumva nedreptă-

țiți. În împrejurări ca cele prin cari trecem, inima fiecărui cetățean trebuie să fie mult mai mare decât nedreptățile reale, ori închipuie, pe cari le-ar fi suferit din partea Patriei.

Nu noi suntem pricinuitoarii cumplitelui măcel de acum. Nu noi am tăbărât asupra altora să le luăm ce-i a lor, numai ca să ținem în robie pe cineva, pe motive trase de păr. N'am râvnit nicicând la ce nu-i al nostru. Alții însă s'au năpustit, ca negre stoluri de corbi, asupra noastră. Și au rupt hălci din trupul neamului nostru aflător în strâmtorire, din păcate cari nu erau decât ale câtorva fii ai săi și a multor străini ce și-au bătut joc de bunătațea, naivitatea și răbdarea lui.

Dar ne-a purtat grija Cel de sus și astăzi suntem pe cale să îndreptăm greșelile de ieri. Ceeace vom și face-o, chiar și dacă toate puterile iadului ne vor sta în cale. Cu o moarte și așa fiind datori, Românii își știu îndeplini cu dragă inimă și această datorință față de Dumnezeu, față de neam și față de conștiința lor. În rândurile noastre au fost, sunt și vor fi totdeauna eroi adânc creștini, ca acel ofițer francez Simyan, căzut pe câmpul de glorie în războiul mondial, și care n'a uitat în testamentul său să apese pe cuvintele: „Doresc prohod religios la Saint-Marcel de Cluny. Și dacă Biserica permite, mi-ar plăcea ca după slujba sfântă să se cânte *Te Deum*“.

Preoțime română și mireni, știu un lucru ce le-a rămas moștenire dela străbuni: Când Patria îi cheamă sub drapel, ei pleacă bucușoși, cu toții, să moară pentru el.

Nu-i ideal nici românesc, nici creștinesc, să te împaci cu orice situații date, și să trăiești cu orice preț și între orice împrejurări. Noi, ăștia din Ardeal, avem tradiția lui Horia și a tovarășilor săi, a Iancului și a tribunilor săi, a memorandiștilor, și a celor din zilele unirii celei mari. Și avem, noi uniții, în sfânta-ne biserică, pilda glorioasă a lui Inochentie Micu, arhanghelul redeșteptării naționale și apărătorul dârz al demnității române în fața streinului mios, diplomat până în vârful degetelor „sacre“, ca să ne ia de pe picioare, și destul de puternic ca să ne întunece, pe-un moment, steaua. Și cu toate acestea Inochentie n'a ingenunchiat în fața nici unei puteri străine de sufletul năpăstuitului său neam.

Urmași târzi ai unor înaintași plini de demnitate și gata la orice jertfă, vom pași și noi în urmele lor de lumină. — Oricât de trudnic și de plin de suferințe ar fi acest drum. Care însă e singurul ce duce la isbânda finală. Pe care o dorim, și la care avem drept.

Cu toții, contra Antihristului! Lupta contra Anticristului dela Nistru a început în semnul crucii — simbol de biruință veșnică — batalioanele române se înșirue alături de falnicele steaguri germane în marș navalnic pentru distrugerea dușmanului comun.

Răsboiul sfânt, a început. Hristos se luptă contra lui Anticrist și dela această dată încep să se contureze tot mai evident prezicerile proorocului apocaliptic. Și nici piatră pe piatră nu va sta... Căci în acest războiu s'au încheștat pe viață și pe moarte nu numai inamici de interese trecătoare, ci cap în cap se bat două lumi diferite, două concepții cu totul opuse a ceea ce-i omenesc și uman posibil. La noi există Dumnezeu, credința și familie; la dâșii atotputernic e duhul lui Ahriman, necredința și desagregarea socială; la noi e lege și respectul valorilor, la ei fărădelege și negarea spiritualității. Noi toți și fiecare în parte avem un ideal, avem un scop în sine, un crez pământean și unul dincolo de mormânt — credința — ce ne înobilează sufletele, ne înfrânează patimile și animalul din noi; ne face mai buni și mai umani cu semenii noștri, ridicându-ne spre ceruri către Dumnezeu!

Dincolo de Nistru e iadul pe pământ și o turmă necuvântătoare, rătăcind fără busolă și îndreptar' fără ideal își târăie existența în cea mai mizeră promiscuitate dobitocească. Nici legături familiare, nici raporturi de filiațiune, nici iubire paternă nu există în hibrida organizare bolșevistă. Nu sunt biserici și cruci, și nici cultul strămoșilor, ce leagă într-o comunitate viii și morții. Copiii se răsvăresc contra părinților, fiul contra tatălui — pe care nu-l cunoaște și recunoaște, — totul e haos și nimic stabil. Omul, ca celula socială, nu e sigur nicicând pe averea și persoana lui, cari, după ideologia comunistă, nu-i aparțin.

Besnă și întunec orbecăe în iadul lui Stalin; teroare sângeroasă înăbușe orice in-

dividualism și încercare de manifestare liberă. Înșiruiți-vă, deci, neamuri, adunați-vă popoare să facem front comun în contra comunismului cel fără-de-lege și fără Dumnezeu. Uniți-vă cu toții contra Anticristului! Ziua izbăvirii a sosit! (Gr. Someșan).

Pentru românizarea vieții economice

E lucru deplin cunoscut că Românul disprețuește meseriile și dacă pleacă la oraș preferă să fie „domn“. Din acest motiv orașele cu industria și comerțul și cu bogățiile lor au rămas până azi în mâna străinilor. Această stare de fapt s'a evidențiat mai ales în regimul totalitar de azi, când s'a anunțat politica de românizare a industriilor și comerțului.

Nu s'ar fi putut ajunge la această lacună a vieții noastre economice, dacă în cursul anilor s'ar fi păstrat tradiția bună, creată în unele centre românești din Ardeal, cum este Blajul, Brașovul, Sibiu și altele, de a se face propagandă, de a se organiza și sprijini meseriile și cooperativele.

O tendință de românizare a vieții economice se afirmă în Blaj încă prin anul 1903, când profesorul *Gavril Precup* înființează reuniunea meseriașilor români, cu scopul de a încuraja și deștepta printre Români interesul pentru ramura de activitate industrială și comercială.

Spiritul său larg și experiența sa câștigată prin călătoriile sale în toată Europa, i-au ajutat să înțeleagă importanța meseriilor și a comerțului românesc în Ardeal, ca un bastion în plus, de luptă națională și de înflorire economică, alături de lupta pe teren politic și cultural, precum și ca un mijloc de a crea un echilibru între orașele cu jur românesc și satele eminentemente agricole.

De numele lui *Gavril Precup* se mai

leagă și înființarea cu acelaș scop a întreprinderii „*Plugarul*“ și a societății de consum, precum și planul construirii unei case a meseriașilor și a unei hale de vânzare în Blaj.

Pentru realizarea acestui important plan de înfăptuire economică, a întreprins o vastă propagandă în cercul său de cunoștințe și a intrat în legătură de corespondență cu toate institutele bancare, economice și culturale din Ardeal și din România veche, lansând un apel călduros și documentat pentru contribuție benevolă.

Un astfel de apel către „*Liga culturală*“ din București îl publicăm aci în întregime ca document istoric:

„La Blaj s'a format în 1903 o societate a meseriașilor români. Ființarea acestei societăți era o trebuință de mult simțită. Amenințate de molohul înstrăinării, ea a grupat elementele răslețe ale clasei noastre de mijloc. Prin conferințe, întruniri și producțiuni artistice, ține viu sentimentul național și dă direcția în formarea și educarea ucenicilor meseriași și clasei de mijloc peste tot. Societatea meseriașilor români din Blaj și-a luat de problemă să concentreze în acest centru românesc, cu nume istoric, o clasă puternică de meseriași, de unde cu timpul să se alimenteze și alte localități locuite de Români. Comitetul acestei societăți, ca să poată ajunge la realizarea acestei frumoase probleme, a hotărât să clădească o casă a meseriașilor împreună cu hală de vânzare.

Din anul trecut se adună fondul necesar pentru casă. Meseriași unguri în astfel de cazuri sunt sprijiniți de către stat. Noi, Români, suntem avizați numai la puterile noastre. Casă ce voim să ridicăm reclamă suma de 50.000 coroane. Fiind departe de suma ce ne trebuie, am cerut concursul inimilor bune românești de pretutindenea.

În special ne îndreptăm către Onoratul Comitet al Ligii Culturale să binevoiască a ne ajuta, după putință, în opera culturală. Având încredințarea că D-Voastră urmăriți cu multă bunăvoință năzuințele culturale ale Românilor de peste hotare și înțelegând, că jertfiți cu dragă inimă pentru întărirea neamului nostru, subsemnatul îmi iau voie a Vă trimite un apel, împreună cu raportul despre munca ce săvârșim și statutele societății.

Vă rugăm prea mult, dacă se poate, să ne acordați sprijinul D-Voastre, pentru care veți avea un titlu

FOIȚA „UNIRII“

Mureșenii și muzica românească cultă

Neamul nostru românesc nu s'a bucurat de-a avea o veche tradiție muzicală așa cum au avut popoarele occidentului. Așa fiind, începuturile de afirmare românească pe tărâmul artei muzicale, la noi sunt mult mai târzii decât la popoarele apusene.

În timp ce la acestea leagănul muzicii îl putem duce până departe în evul mediu, la noi primele începuturi muzicale românești nu datează decât dela încheierea noastră ca stat unitar și independent.

Și la noi ca și la popoarele apusene — potrivit unei legi naturale — apare mai întâi muzica dramatică (cuvinte acompaniate de instrumente muzicale, mai precis teatru muzical sau operă).

Până la începutul acestui veac, compozitorii români s'au românizați, au scris mai bine sau mai rău, opere, vodeviluri sau opere comice ce aduceau elemente noi românești în teatrul muzical. Flechtemacher, Caudella, Porumbescu, Flondor și alții se silesc să creeze un stil muzical dramatic quasi-național, după modelul romanței italiene mult prețuită pe atunci.

Despre un stil simfonic românesc nici nu poate fi vorba. El apare pe neașteptate cu

Enescu și Castaldi la începutul veacului ce-l trăim. Și lucru ciudat, din acea clipă muzica dramatică este lăsată în părăsire până după războiul trecut, când se ivesc iarăși ici și colo partituri românești de operă, între cari locul cel mai de frunte îl ocupă „*Năpasta*“ bănățeanului S. Drăgoi.

În schimb muzica simfonică (pur instrumentală) este îmbrățișată de compozitori români cu o intensitate mereu crescândă. Astfel pe drumul croit de Enescu și Castaldi pășesc mai ales elevii celui din urmă: M. Jera, I. Otescu, D. Cuclin, A. Alexandrescu, etc... cari după ce își desăvârșesc cunoștințele muzicale în străinătate, întorși acasă, netezesc drumul greu și nebătătorit al celor dintâi.

Ardealul deși sub jug strein își dă însemnata sa contribuție la încercările de afirmare muzicală românească ale Vechiului Regat. Alături de Porumbescu, Flondor, Caudella și ceilalți, îi putem încadra și pe ardelenii Iacob Mureșianu și Gh. Dima cari în baladele lor dramatice aduc un caracter românesc mai pronunțat și o oarecare influență germană, aceștia făcându-și studiile muzicale exclusiv în această țară.

Dacă manifestările muzicale ale Ardealului n'au putut egala pe cele de „dincolo“, apoi creațiile muzicale românești ale acestora pot sta alături de ale oricărui compozitor român din această vreme.

Pe urmele lui Iacob Mureșianu și Gh. Dima pășesc mai ales elevii celui dintâi: T. Brediceanu, A. Domide și N. Ganea. După război, nume ca: S. Drăgoi, M. Negrea, Iuliu

Mureșianu, Z. Vancea, etc.. se integrează în actuala mișcare muzicală românească.

Datorită afat generației dinainte, cât și celei de după războiul trecut, astăzi — opt decade dela încheierea noastră ca stat independent și abia două decade dela Unirea cea mare — putem vorbi de o școală muzicală românească cu un stil muzical propriu. Iar muzica românească cultă ocupă un loc de cinste în cadrele mărețului edificiu muzical al științei și artei muzicale universale.

* * *

Cei cari au ascultat *concertul simfonic al Orchestrei Radio din seara zilei de Joi, 19 Iunie c.* și-au putut da seama de eforturile depuse de cele două generații întru afirmarea și realizarea muzicii române culte. Căci lupta și biruința acestora este așa de bine concretizată în cele două vestite vlăstare ale vestitei familii ale Mureșenilor: Iacob Mureșianu și fiul său Iuliu.

Primul deși ne arată în isbutita sa iveritură la „*Ștefan cel Mare*“ că știe să scrie muzică simfonică chiar cu program, *capodoperile sale muzicale rămân totuși neîntrecutele balade sau poeme dramatice: Mănăstirea Argeșului, Erculeanu și Brâncoveanu* cari sunt unice în literatura muzicală românească.

Fiul său deși are la activul său lucrări cari arată bune posibilități de exteriorizare dramatică și bună inventivitate melodică (Sania) cele mai izbutite lucrări ale sale rămân cele pur simfonice: *Suita I-II și Concertul românesc pentru pian.*

Primul se află în fața unui teren ne ex-

de vecinică recunoștință din partea societății ce conducem.

In nădejdea, că apelul nostru va întâmpina sprijinul dorit semnăm. Blaj, 30. X. 1910. (Gavril Precup)

La apelul făcut a răspuns multă lume, trimițându-și obolul.

Prin activitatea pe acest teren, Blajul a devenit un centru de plasare pentru tinerii care doreau să îmbrățișeze vreo meserie. După exemplul Blajului s'au înființat societăți similare în aproape toate orașele din Ardeal, sub conducerea unor intelectuali jertfelnici și cu dragoste pentru neamul românesc. In jurul meseriașilor s'au grupat și un mare număr de intelectuali buni români, cu care împreună au cimentat legături de prietenie și consolidare națională. Intelectualii încadrați în apostolatul acestui ideal național se simțeau fericiți și mulțumiți sufletește.

Azi, când în regimul național totalitar românizarea industriei și comerțului este o problemă politică de stat, ar fi foarte bine dacă s'ar organiza cât mai bine *învățământul industrial și comercial și căminele de ucenici*, în așa fel ca în scurt timp să se pregătească un număr cât mai mare de meseriași și comercianți români.

Elevilor absolvenți ai școlilor industriale și comerciale, după terminarea studiilor, să nu li se elibereze diploma de absolvire, decât numai după îndeplinirea unui stagiu de cel puțin un an într-o întreprindere industrială sau comercială, fiind plasați în acest timp în cămine speciale, ca interni, unde să aibă îngrijită îndrumare, sub supravegherea și conducerea unor persoane bine pregătite, care să le facă educația în spiritul patriotic, de a înțelege misiunea lor importantă în viața statului român din punct de vedere economic, național.

Absolvenții școlilor industriale să nu poată ocupa posturi administrative și să nu poată fi angajați decât în industrie. Această

constrângere oficială să fie trecută în certificatul de absolvire.

Pentru controlarea felului cum sunt plasați ucenicii și a felului cum suut tratați, precum și pentru supravegherea absolvenților de școli industriale și comerciale s'ar putea institui organe de control speciale, inspectori experimentați, recunoscuți ca oameni de suflet, care să se plimbe din oraș în oraș și să urmărească pe fiecare absolvent și pe fiecare ucenic în parte, în legătură cu camera de muncă, care în acest scop să poarte o evidență și registre speciale, pentru acești absolvenți și pentru ucenici.

Tinerii meniți pentru a îmbrățișa meserii diferite și comerțul s'ar putea recruta în parte dintre elevii refugiați cari, ajunși la o situație mai bună în industria sau comerțul național cu sprijinul statului, viața lor întreagă s'ar simți recunoscători față de Statul român, care le-a întins o mână de ajutor și le-a făcut posibilă o existență onorabilă în țara românească, prin munca lor cinstită și patriotică. In acest fel ar lua un avânt nou, și în spiritul politicii totalitare, dezvoltarea vieții economice în Statul român.

Profesor Emil Precup

Otrăvitorii tineretului. In numărul de azi al *Universul*-ui, cunoscutul publicist, ostentiv mai ales pe tărîmul scrisului pentru tineret, d. N. Batzaria, are un articol: Bolșevismul otrăvitor de tineret. Foarte bine orientat în cauză, pe temeiul de cărți pentru copii în limba rusă, atât de pe vremea regimului țarist, cât și de sub cel bolșevic, privitor la isprăvile acestor din urmă scrie:

„... Au venit bolșevicii și au aruncat în foc și au distrus fără cruțare toată această frumoasă producție a părinților lor. Ei nu puteau îngădui să se scrie și să se vorbească despre sentimentele cele mai curate și mai adânc intipărite în sufletul omenesc,

— bunăoară, despre dragostea de mamă, despre datoria de a cinsti părinții, despre legăturile sacre de familie, despre credința în Dumnezeu și despre sublimele și eternele adevăruri ce ne-au fost împărțite de Mântuitorul.

Firește, trebuia să pună ceva la loc, trebuia să dea copiilor altă lectură, altă hrană intelectuală. Și așa, au făcut o nouă literatură pentru copii și tineret, o literatură menită să formeze educația celor mici în spirit bolșevic. Am putut să-mi fac rost acum câțiva ani de câteva din aceste cărți scrise pentru copii.

Facem o scurtă digresiune, amintind că acum două sau trei zile a apărut în ziarele noastre o telegramă expedită dela Londra sau New-York și în care se spunea, că la Moscova s'ar fi oficiat în biserici o slujbă religioasă pentru armata roșie.

Această veste ar putea merge, cel mult ca o glumă de 1 Aprilie, căci realitatea este cu totul alta, este cu totul dimpotrivă.

In adevăr, în cărțile bolșevice tipărite pentru copii și tineret, citim, între altele: „Religia este un paravan, în dosul căreia caută să-și facă treburile „burjoazia“ necinstită“.

Pornind dela această scrântală, să dea la o parte religia, să rupă și să arunce în foc Evanghelia și orice altă carte cu conținut moral și religios și să socotească bisericile drept clădiri ridicate pentru înșelarea și exploatarea poporului. Cât despre preoți, se știe că, potrivit Constituției sovietice, ei, în ce privește dreptul de alegători, sunt puși pe ultima treaptă, adică pe aceeași treaptă cu cerșetorii. Bine înțeles, cei ce au fost lăsați în viață, căci majoritatea membrilor clerului a fost măcelărită.

Tot în cărțile destinate copiilor și tineretului, după ce se condamnă ca răufăcătoare orice principii de morală cu fond creștin, ve-

plorat și caută să găsească tipare de muzică românească după analogia celor apusene, al doilea ducând mai departe străduințele tatălui său și scuturându-și stilul de orice influență streină, scrie muzică românească după un calapod curat românesc.

Nu socotim a fi necesar să analizăm în amănunte bucățile muzicale executate din mai multe motive. Întâi, fiindcă despre Iacob M. s'a scris așa de mult și de oameni mai competenți decât noi, aceștia cunoscându-l de aproape și pe el și opera sa, iar în al doilea rând I. M. este așa de cunoscut în lumea noastră ardeleană că socotim de prisos a-i releva calitățile. Cei cari cari ar dori, totuși, să se edifice asupra acestei proeminente figuri muzicale, o pot face citind: *„Viața și Operele compozitorului I. M.“*, tipărită la Cluj în 1933 de Comitetul pentru editarea operelor acestuia. (O dare de seamă amănunțită asupra lucrărilor lui Iuliu M. — despre cari nu s'a prea scris dar se va scrie mult în viitor — nu putem da după o simplă audiere).

Noi ținem să relevăm faptul în sine: Incepe să se ștergă praful uitării de pe operele lui Iacob M. Aceasta are o deosebită importanță, căci să fim sinceri în a mărturisi: In scurta perioadă de timp ce s'a scurs dela Unirea cea mare, lumea muzicală românească a început să-l uite pe I. M. Și dacă în Ardeal pe ici-colo — mai ales în Blaj — i s'au cântat operele, apoi în Vechiul Regat și în special în București, inima țării românești, în afară de uvertura la „Stefan cel Mare“, nu știm să fi pătruns altă lucrare muzicală de-a acestuia.

Și aceasta s'a întâmplat în România Mare, la făurirea căreia a contribuit în largă măsură — în felul său — și Iacob Mureșianu.

Această reactualizare a muzicii lui I. M. o înregistrăm cu deosebită satisfacție, ea fiind un act de justiție și dreptate față de acest distins fiu al neamului.

Credem că nu suntem deloc pretențioși când cerem Radio-ului românesc să consacre cel puțin o oră pe an pentru lucrările lui I. M. căci unul dintre scopurile principale ale acestuia este de-a difuza muzică românească și este bine să se știe că prin difuzarea operelor acestuia se răspândește bună muzică românească.

Deasemenea credem că suntem îndreptățiți a cere celor cari au răspunderea răspândirii operelor lui I. M. să l redea publicului românesc așa cum el însuși s'a dat în întregime acestuia. Căci să nu uităm, I. M. s'a sacrificat de două ori pentru neamul său și pentru biserica sa.

Când tânărul I. M. își termină studiile muzicale în Lipsca, vestiții săi profesori, Iadasohn și Reinecke, îi recomandă să rămână în Germania unde îl așteaptă o carieră strălucită. Împărțind tatălui său intențiile profesorilor germani și cerându-i sfatul, acest venerabil bătrân, redactor și proprietar al „Gazetei Transilvaniei“ îl povățuește să nu rămână spunându-i între altele acele cuvinte memorabile ce-ar trebui săpate adânc în piatră și expuse la toate răscrucile de drumuri românești pentru ca să pătrundă la inima tuturor „puilor de român“:

„Mamele române să-și crească copiii cu toată scumpătatea... iar cu anii creșterii să le insufle iubirea de limba română cu toată energia, până la exaltare, ca puii de român să se țină mai presus de toți câți vorbesc limbi streine, în predilecțiunea limbei materne, pe care pentru toată lumea să nu o neglije, când va învăța și alte limbi streine, *ba de i s'ar răsti cerul și pământul, că nu-i va mai ocroti sub acoperământul său și pe fața pavimentului acestuia, să nu-și părăsească uzul și dreptul limbei sale române, care e cel mai prețuit diamant între toate limbile din Orientul Europei*“... (Scrisoarea lui I. Mureșianu bătrânul către fiii săi.)

Datorită acestui „sublim sovinișm național“ — cum spune cartea mai sus pomenită — I. M. e redat Ardealului. Este numit profesor de muzică la liceul român ortodox din Brașov. Cu toate că era de religiune greco-catolică, ne place să credem că dacă ar fi vrut ar fi putut să rămână aci, mai ales ca Brașovul îi oferea și un mediu muzical destul de favorabil. Credem iarăși că ar fi putut trece Carpații așa precum au făcut-o mulți tineri ardeleni și de bună seamă l-ar fi așteptat o carieră mult mai strălucită ca'n Ardeal.

El socotește, însă, că locul său este la Blajul românesc, unde este dealtfel și chemat de mitropolitul Vancea. Acesta știind să-și adune în jurul său atâți oameni mari, nu putea să nu-și reclame lângă sine pe cel mai mare talent muzical al Ardealului în această vreme.

Astfel I. M. vine la Blaj unde se întregăz în marea pleiadă de mari bărbați ce

chia alcătuire socială, adecă așa cum este alcătuită și ființează societatea noastră, este descrisă în culorile cele mai negre cu putință, fiind înfățișată ca un iad, căruia ar fi venit să-i pună capăt regimul comunist. Din toate poveștile, din toate schițele în proză sau în versuri, țâșnește un sentiment de ură, un îndemn spre distrugere. E nihilismul în toată monstroasa lui sbucnire.

Firește, și manualele școlare sunt îmbibate de acelaș spirit nimicitor, de aceeași concepție negativă. În Rusia Sovietică, școlile de toate gradele sunt mixte. Ba chiar, supunându-se parcă unei dispoziții venite de sus, pe băncile liceelor și universităților băieți și fete stau unii lângă alții, formând perechi, perechi. Carte nu se prea învață, mai ales că nici corpul profesoral n'are vre-o pregătire serioasă. Ordinea și disciplina sunt lucruri necunoscute; în schimb tineri și tinere trăesc într-o promiscuitate revoltătoare...

Știri mărunte

Am trecut Prutul. Râul despărțitor de frați, Prutul urgisit de cântecul popular, a fost trecut de trupele româno-germane. Comunicatul din 3 Iulie c. al Marelui Cartier General al Führerului e precis: »Formațiunile germane și române din Moldova de Nord au trecut ieri, umăr la umăr, Prutul și înaintează acum în direcția Nistrului». Ajută-ne, Doamnel!

Pelerinajul copiilor. De sărbătoarea Sf. Apostoli Petru și Pavel, Părinții Asumptioniști dela Casa Domnului, au aranjat un pelerinaj pentru copii la Cărbunar, la care au luat parte toate odraslele tinere din Blaj, băieți și fetițe. La sf. Liturgie celebrată de trei preoți le-a vorbit păr. Vasile Cristea, iar după masă la procesiunea Eucharistică păr. Dr. Alexandru Todea, secretarul mitropolitan, despre »Eucharistie, Papa și nevinovăția copiilor».

Reuniune harnică. Din raportul despre activitatea reuniunii mariane »Sf. Maria» din Câmpia Turzii II reiese, că această asociație religioasă ce are în frunte, ca presidentă, pe dna Paraschiva Lupu, soția preotului nostru de acolo, s'a îngrijit ca în anul 1940-1941 în fiecare joi seara de peste

an, și în fiecare zi și noapte din prima și ultima săptămână a Paresimilor, să se facă adorația Preasfintei Eucharistii. Tot în cadrele ei s'a slujit Pa-reclisul în prima Duminică a fiecărei luni, la toate sărbătorile Precuratei și în fiecare zi din postul S. Mării, iar Acaftistul în fiecare zi din ajun a sărbătorilor Precuratei. S'a făcut și rugăciunea rosarului în fiecare Duminică de peste an și zilnic în luna Maiu. Pentru frații robiți și desrobirea lor au fost oferite Celui de sus 64 sf. liturghii, 1000 cuminicări, două mii de rosare, și alte rugăciuni. S'a căptușit chivotul cu mătăsă (1000 Lei); s'a cumpărat un potir și o linguriță (4500 Lei); s'a cumpărat un rând de odăjdii (9000 Lei) și un tapet (5600 Lei) și s'au adus alte jertfe de peste 2000 Lei. De sine înfeles că membrele reuniunii se mărturisesc și se cuminică foarte des.

Spre știre. Ministerul de Finanțe, cu ordinul Nr. 88.793-941, reamintește dispozițiunile cuprinse în art. 69 din Legea impozitului Excepțional 4% din 1 Aprilie 1941, prin care s'a prevăzut că vânzarea anumitor bunuri, printre care și talpa să fie supusă impozitului excepțional cu cota de 2% în loc de 4%. Astfel prin interpretarea aceluiași articol s'a stabilit că și opinca făcută din talpă să fie supusă cotei de 2% în loc de 4%.

Aviz. Direcțiunea Internatului »Școlilor Secundare de fete din Blaj», face cunoscut celor interesați că dispune de 250 locuri libere. Cine dorește să rețină vreunul pentru noul an școlar să trimită cerere până cel mai târziu 30 Iulie c. — Direcțiunea.

3684/1941

Concurs

La *Gimnaziul industrial* român unit »Sf. Iosif» din Blaj este vacant postul de secretar-contabil.

Cei cari doresc să ocupe acest post trebuie să întrunească condițiile cerute de art. 3 și 59 din Codul Funcționarilor publici și să fie de religie română unită.

Cererile însoțite de actele doveditoare se vor înainta, până în ziua de 20 Iulie 1941, Consistoriului Arhiepiscopesc din Blaj.

Cererile cari nu vor fi însoțite de acte, nu vor fi luate în considerare.

Blaj, din ședința capitulară dela 24 Iunie 1941.

(ss) Dr. VICTOR MACAVEIU

acest mic orașel a avut fericirea de-a adăposti mai ales sub binecuvântata păstorire a mitropoliților Vancea și Mihaly, contribuind și el ca și ceilalți la ridicarea neamului său prin biserica sa.

Iată cum a știut M. să se sacrifice pentru neamul său. Făcutu-ne-am vrednici de jertfa și sacrificiul său? Cele scrise de noi mai sus au dat îndeajuns răspunsul!

Anul viitor în 25 Mai se vor împlini 25 de ani dela moartea lui I. M. Să nu uităm că acesta ne-a lăsat o sfântă moștenire: operele sale pe cari trebuie să le valorificăm împărțându-le neamului românesc căruia au fost destinate. Inșine ne-am dovedi nevrednici de această moștenire dacă activul acestui bilanț iubilărilor ar fi deficitar.

Mai există încă o familie Mureșianu, în fruntea instituțiilor Blajului — cărora le-a făcut cinste — se află oameni de inimă. Să nu uite nici unii nici alții că au o sfântă datorie, aceea de a-l menține pe I. M. cel puțin pe acelaș piedestal pe care s'a aflat el în viață.

Sinjabă muzicală ce acest preot al artei muzicale Ardelene a oficiat-o pe altarul muzicii românești, aici în Blaj să se perpetueze. Ecurile ei, însă, să răsune și în cele mai îndepărtate colțuri românești.

Alături de instituțiile Blajului, cinstea și datoria de-a păstra cultul operelor lui M. precum și răspândirea acestora i revine tinerei Asociații Corale: »Jacob Mureșianu» înființată încă în toamna anului trecut.

Marea personalitate muzicală care se află în fruntea ei, păr. Fr. Hubic, precum și activul ei președinte Clariss. Dr. S. Todoran, care luptând cu nepăsarea publicului blăjan — ce cu greu își poate găsi două ceasuri pe săptămână pentru repetiții — și cu vremurile grele în cari ne sbatem cu toții, a știut totuși cum să ne stimuleze la lucru — zic — amândoi aceștia ne sunt o bună garanție, că tânăra Asociație în viitor își va dubla și chiar tripla numărul membrilor ei. Nădăjduim că fiecare Blăjan cu voce și ureche muzicală își va face o datorie de onoare de-a activa în cadrele acestei Asociații, convins fiind că contribuie și el la ridicarea nivelului artistic al acestei citadele care a fost și trebuie să fie Blajul.

Înainte de-a încheia să mi-se permită o mărturisire de ordin personal: Ori câteori vre-o persoană care a avut fericirea de-a trăi aproape de Mureșianu, povestea ceva din viața acestuia, regretam adânc că nu m'am născut și eu cu vre-o zece ani mai curând, pentru a-l cunoaște pe vrăjitul muzicii Ardelene și pentru a-l admira.

Azi împărtășesc un al doilea regret care de altfel nu este numai al meu: Necesitățile profesionale precum și alte obligații mă duc adesea în cimitirul nostru de lângă calea ferată. Sunt aici multe și frumoase cruci dar pe nici una nu scrie: »Aici odihnește Jacob Mureșianu» și nu toate sunt ridicate de familiile decedaților.

Anul viitor în 25 Mai, ca și mine mulți

Episcopia Română unită de Oradea-Beiuș

Nr. 773—1941

Catedre vacante la școlile secundare diecezane

În conformitate cu Art. 12 din Legea asupra raporturilor dintre școlile confesionale române și Ministerul Culturii Naționale, se publică catedrele vacante dela școlile secundare diecezane.

I. La liceul gr. cat. român de băieți din Beiuș

1. L. română Nr. 3.
2. L. latină Nr. 4.
3. L. latină-elină Nr. 5.
4. L. franceză Nr. 6.
5. L. italiană Nr. 8.
6. Filozofie-drept Nr. 11.
7. Matematică-fizică Nr. 13.
8. Fizico-chimice Nr. 14.
9. Muzică Nr. 17.

II. La liceul gr. cat. român de fete din Beiuș

1. L. italiană.
2. L. franceză Nr. 6.
3. L. germană Nr. 7.
4. Filozofie-drept Nr. 10.
5. Desemn-caligrafie Nr. 15.

Pentru ca cineva să poată fi numit profesor sau maestru cu titlu provizoriu, pe lângă condițiunile prevăzute în legea învățământului secundar, mai trebuie să îndeplinească, — conform Art. 10 din legea specială — și următoarele condițiuni:

1. Să fie de religie gr. cat. (română unită).
2. Profesorii bărbați, — cu excepția maestrilor — să fie absolvenți de Teologie, sau cel puțin studenți în Teologie.

Profesori titulari definitiv, la liceul de băieți din Beiuș, nu pot fi decât numai preoți hirotoniți.

Cererile pentru catedrele de mai sus, însoțite de actele cuvenite (extras de botez, de căsătorie, certificat de examene și de serviciu) se vor înainta Episcopiei române unite de Oradea cu sediul Beiuș, până la data de 25 Iulie crt.

Beiuș, 25 Iunie 1941.

p. Episcop
Pr. Coriolan Tămăian
Vicar general

din cei cari nu l-au cunoscut dar cari îl admiră se vor duce ca să-și plece capul cu reverință în fața țărâniei care s'a înfrățit cu trupul lui I. M. Cu toții am dori să știm: *Unde se află mormântul lui Iacob Mureșianu?*

* * *

Revenind la Iuliu Mureșianu vom spune că este și el o glorie a Ardealului ca și tatăl său. Acest mare talent este în plină desfășurare și am putea spune în desăvârșită maturitate. Cele două suite și concertul pentru pian — mai ales — ne-o dovedesc aceasta îndeajuns.

În suitele sale, caracterul arhaic și autentic românesc este îmbrăcat într'o halnă muzicală modernă. Aparatul său orchestral uzează de toate posibilitățile și progresele tehnicii muzicale actuale. Iar despre »aceea admirabilă: »Poveste tristă» din suita II îndrăznim a afirma că este printre cele mai isbutite pagini de muzică românească și suntem siguri că va trăi cât neamul românesc.

Cu ultima lucrare a sa: »Concertul românesc pentru pian și orchestră», biblioteca muzicală română înscrie în catalogul său prima și unica sa bucată muzicală în acest gen.

Așteptăm cu multă nerăbdare prima audiție a poemelor simfonice: *Ardealul și Târnavele*, și încă la Cluj, cât mai curând.

I. Florea